

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Lemgoviae, 1714

Desertum Sendae, Olim Sinedi Appelatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-8040

P. 217

**DESERTUM SENDÆ,
OLIM SINEDI APPELLATUM.
MEMORIÆ SACRUM**

DESERTOS. SINEDI. TRACTUS. HUMILESQUE. MYRICAS
 QUI PERAGRAS. TUTUM. CARPE. VIATOR. ITER
 NON. HIC. INSIDIAS. NON. MILITIS. ARMA. TIMEBIS
 QUÆ. SECURA. QUIES. ARCET. ET. ALMA. THEMIS.
 APTA. QUIDEM. PECORI. DEEST. ET. PASTORIBUS. UMBRA
 RARAQUE. POPULEAS. VENTILAT. AURA. COMAS
 ATTAMEN. HIC. APIBUS. DULCEM. GREGIBUSQUE. MINISTRAT
 LINDA. FREQUENS. POTUM. PABULA. GRATA. SOLUM
 ET. CAPUT. AMISIT. MEDIIS. HINC. EXIT. ARENIS
 ILLINC. UBERIBUS. LUPPIA. SURGIT. AQUIS
 NUNC. ETIAM. VIDEN? UT. CELEBRET. LOCA. VASTA. COLONUS
 SOLLICITARE. RUDEM. VOMERE. DOCTUS. HUMUM
 OMNIA. SIC. VINCIT. LABOR. IMPROBUS. OMNIA. CONTRA
 AGRICOLIS. PESSUM. SEGNIBUS. IRE. SOLENT

**FERDINANDUS. DEI. ET. APO-
 STOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS
 PADERBORNENSIS. COADJUTOR. MO-
 NASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS. CO-
 MES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BA-
 RO. DE. FURSTENBERG.**

IN. DESERTUM. SENDÆ. OLIM. SINEDI. APPEL-
 LATUM. NOVIS. COLONIS. CUM. PUBLICO
 COMMODO. DEDUCTIS

M. H. P.

Ec

NO-

NOTÆ.

DESERTOS SINEDI TRACTUS.] Hos nonnulli cum *Wintfelt* & *Sintfelt* malè confundunt; quandoquidem *Senda* desertum vastumque ericetum est, quod sub radicibus montis *Teutoburgiensis* longo porrectum spacio, per ditionem Paderbornensem, Lippiensem, Ravenbergensem & Ritbergensem, usque in diocesin Monasteriensem & Osnabrugensem excurrit, variis annibus piscosis, ac præcipuè Amisiæ Luppiaque fontibus irriguum. *Wintfelt* contra, planities in ipso saltu *Teutoburgiensi* eminet, & *Sendam* despicit. Locus, ut diximus, haud procul Hornâ, Lippiensis ditionis oppido, inclytus Romanâ clade, & victoriæ cognomine insignis. Quod & Lipsius in notis ad lib. 1. Annal. Tacit. num. 174. Philippus Cluverius, & alii complures agnoscunt, ut certa id nobis perpetuaque majorum fides tradidit. *Sintfelt* autem ager est frumentarius diocesis Paderbornensis, inter Burenâ oppidum & Cœnobium Dalheim longè latèque inter Wunnenbergam oppidum & arcem Wevelsburgum extentus, magnamque partem Baronatûs Burani, dynastiæ Wevelsburgensis, & totam præfecturam Wunnenbergensem complexus, ad Eresburgum, seu montem Martis, ut nunc vocamus, planis atque amplis sese fundis explicat, frumentorum quidem copiâ abundans, sed aquæ perennis pauperrimus. Cæterum uti proximè *Sendam* clades Variana contigit, ita in ipsa *Senda* Anno 1640. 16. Octobris, insigni Suecorum strage, Slangius eorum ductor, ab Hatzveldio Cæsariani exercitûs duce prope Luppia fontes est cæsus. Et Anno 1353. cum Dux Lancastriæ susceptâ contra Christiani nominis hostes expeditione, copias suas ex Angliâ per Westphaliâ ducturus in Borussiam, quadringentos egregios milites è suis, multo cum auro præmisisset, Joannes de *Parberg* / Hunoldus de *Plettenberg* / & Comes de *Ritberg* / præpostero ejus sæculi more, quando latrocinia nullam habebant infamiam, nobiles publicarum viarum prædones, unâ cum suis commilitonibus, eodem in loco,

co, Anglos hostiliter adorti profligarunt, ceperunt, dispoliaverunt. Ex Henrico de Hervordia Cleinsorgius in ms. histor. Ecclesiast. Westphaliæ, & Joannes de Berswordt in ms. Alphabeto Nobilit. Westphalicæ. *Sendam* verò antiqua Imperatorum ac Regum Germaniæ diplomata, Caroli Magni *Sinedi*, Ottonis III. *Sinede*, S. Henrici, *Sinidi*, *Sinedi*, & *Seneto*; literæ autem Bernardi Episcopi Paderb. de decima Hardehusanis An. 1153. data pro prædio Kiveninchusen, *Sinethe*; aliæque literæ *Synatha*, appellant. Libet ipsa diplomata Cæsarum in medium afferre, ut antiquum hujus deserti nomen, situs, & Paderbornensis in eo FORESTI jus, quo tamen maximam partem nunc fruuntur Lippienses Comites, Ecclesiæ Paderbornensis beneficiarii, illustretur.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. OTTO superna favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Si locum divino cultui mancipatum igneque subitaneo cum ornatu & corroborationum paginis concrematum restaurare, ornare & iterum sublimare videbimur. scimus & certi sumus id non solum laude humana predicandum. verum etiam divina mercede remunerandum. Cunctis igitur Ecclesiæ Dei fidelibus nostrisque astantibus & succedentibus compertum fore volumus. quod de incendio Paterbrunnensis Ecclesiæ nimium condolentes. præcepta antecessorum nostrorum & ea quæ nos ibidem obtulimus memorata sedi hac præceptali pagina renovamus iterumque confirmamus. de quibus unum est de Episcopatus statu. dehinc de tuitione atque mundiburdio ejusdem Ecclesiæ. & de omni proprietate ad eandem Ecclesiam pertinenti. & de electione Episcoporum inter clericos ejusdem Ecclesiæ. & de ejus hominibus tam liberis quam & servis nulla judiciaria persona constringendis nisi coram Advocato quem ipse Episcopus elegerit. Insuper renovamus & confirmamus jam habita sedi Comitatus super pagos Paterga. Aga. Treveresga. Auga. Soretfelt dictos. pro decimis novæ Corbeje ad monasterium pertinentibus. & de proprietate clericorum siquis sine herede illorum obierit eidem Ecclesiæ concessa. & de tribus mansis in Tuisburg & in Trutmannia. & de Foresto quod incipit de Dellina flumine & tendit per Ardennam & SINEDE usque in viam quæ ducit ad

Herisiam. Hec igitur omnia que supra scripta habentur & que illa die tenere & possidere videbatur. quando combusta fuit. sepe nominata sedi Paterbrunnensi in jus proprietarium donamus. & firmissima traditione restauramus. Ea scilicet serie ut Dominus Retharius memorata sedis venerabilis Antistes omnesque sui successores universa que ad Episcopum aliqua legali datione pertinent securiter obtineant. nostra omniumque nostrorum successorum & omnium mortalium contradictione remota. & ut hac renovatio & confirmatio stabilior cunctis permaneat temporibus. hanc paginam manu propria corroboravimus & sigilli nostri impressione insigniri precepimus.

Signum Domni

OTTONIS Cesaris invictissimi.

Heribertus Cancellarius vice Willigisi Archiepiscopi recognovit.
Data Kal. Jan. Anno Dominice Incarnationis M. Indict. XIII.
Anno tertii Ottonis regnantis XVI. Imperii VI. Actum Roma feliciter. Amen.

IN nomine sancte & individue Trinitatis. HEINRICUS divina favente clementia Rex. Notum sit omnibus fidelibus nostris presentibus scilicet & futuris. qualiter Nos incendio Paderbrunnensis Ecclesie miserabili condolentes. petitionique nostri fidelis Retharii venerabilis Episcopi. qui eidem sedi modo preesse videtur. ut oportuit annuentes. in subplementum jam dictae Ecclesie in jus concedimus. & per hoc regale preceptum corroboramus FORESTUM. quod incipit de Luthera flumine. & tendit per Osuig & SINIDI usque in viam que ducit ad Horibusam. & de hominibus predicti Episcopi tam liberis quam & servis nulla judiciaria potestate constringendis. nisi coram Advocato quem ipse Episcopus elegerit. nostra omniumque nostrorum successorum & omnium mortalium contradictione remota. & ut hac confirmatio stabilior cunctis permaneat temporibus. hanc paginam manu propria corroboravimus & sigilli nostri impressione insigniri precepimus.

Signum Domni HEINRICI

Regis invictissimi.

Egilbertus Cancellarius vice Willigisi Archicapellani recognovit.
Data XVII. Kalend. Octobr. Anno Dominice Incarn. MII. Indict. I.
Anno vero Domni Heinrichi Reg. I. Actum BOCHBARDON.

IN nomine sancte & individue Trinitatis. HEINRICUS super-

na

na favente clementia Rex. Si locum divino cultui mancipatum igneque subitaneo cum ornatu & corroborationum paginis concrematum, restaurare, ornare. & iterum sublimare videbimur, scimus & certi sumus, id non solum laude humana predicandum verum etiam divina mercede remunerandum. Cunctis igitur ecclesie Dei fidelibus nostrisque astantibus & succedentibus, compertum fore volumus, quod de incendio Paterbrunnensis ecclesie nimium condolentes, precepta antecessorum nostrorum & oblationes fidelium, memorata sedi hac preceptali pagina renovamus, iterumque confirmamus, de quibus unum est de Episcopatus statu, debinc de tuitione atque mundiburdio ejusdem ecclesie & de omni proprietate ad eandem ecclesiam pertinenti, & de ejus hominibus tam liberis quam & servis nulla judiciaria persona constringendis, nisi coram Advocato quem ipse Episcopus elegerit, Insuper renovamus, & confirmamus, jam habita sedi, Comitatus super pagos Paterga, Aga, Threveresga, Auga, Sorehtfeld dictos, pro decimis nove Corbeie, ad monasterium pertinentibus, & de proprietate clericorum, si quis sine herede illorum abierit, eidem ecclesie concessa, & de tribus mansis in Tuisburcg & in Trutmannia, & de FORESTO quod incipit de Delbna flumine, & tendit per Ardennam, & SINEDI, usque in viam que ducit ad Herisi. Hec igitur omnia que supra scripta habentur, & que illa die tenere & possidere videbatur quando combusta fuit, sepe nominata sedi Paterbrunnensi, in jus proprietarium donamus, & firmissima traditione restauramus, Ea scilicet serie, ut Dominus Retharius memorata sedis venerabilis Antistes omnesque sui successores universa que ad Episcopum aliqua legali datione pertinent, securiter obtineant nostra omniumque nostrorum successorum & omnium mortalium contradictione remota, Et ut hac renovatio, & confirmatio stabilior, cunctis permaneat temporibus, hanc paginam manu propria roboravimus & sigilli nostri impressione insigniri precepimus.

Signum Domni HEINRICI

Regis invictissimi.

Egilbertus Cancellarius vice Willigisi Archicapellani recognovi.
Data III. Non. April. Anno Domine Incarn. MIII. Indict. I. Anno vero Domni Henrici Reg. I. Actum Quidilingaburg.

Ee 3

Hæc

Hæc ex autographis Paderbornensibus damus, quod subjicimus, exemplar est diplomatis Osnabrugensis.

In nomine sanctæ & individuae Trinitatis. HEINRICUS divina favente clementia Rex. Noverit omnium fidelium nostrorum industria, qualiter Vir venerabilis Wol-
dulfus Osnabrugensis videlicet Ecclesia Episcopus nosterque fidelis. Serenitatis nostræ clementiam adiens postulavit. ut eidem Ecclesie sue immunitatis & libertatis nostræ præceptum fieri mandaremus. per quod res & potestates quo suo Episcopo jure debentur. licentius ac plenius habere valisset. Cujus petitioni ob amorem Domini nostri JESU Christi assensum præbentes insuper decrevimus. & hoc præceptum pro voto ejus conscribi jussimus. per quod firmiter præcipimus. ut sicut S. Ecclesia Clerici per totam Franciam & Saxoniam. & immunitatis tuitione. & antecessorum nostrorum Regum videlicet & Imperatorum auctoritate confirmantur. ita præfati Præsulis sedes sancta perpetuo per hoc nostrum præceptum Domino opitulante stabilita consistat eo pacto. ut nullus iudex publicus neque aliqua judiciaria potestas. aut Comites vel Vicecomites sive Missi Domini per tempora discurrentes. loca illius Episcopalis ad placita habenda. vel freda vel parafreda exigenda. aut paratas faciendas. vel fidejussores tollendos. aut servos vel liberos sive Liddones & ceteros. & eos qui censum persolvere debent quod Mandschatt vocatur. ad pontem restaurandum aut corrigendum ullo unquam tempore astringendos ingredi valeant. Liceat etiam in eodem loco Osnabrugensi mercatum habere & monetam publicam instituere. & teloneum seu vectigal inde accipere omni tempore nemine contradicente. Sit quoque licentia præfato venerabili Episcopo ejusque successoribus & suo Advocato res prædicta Ecclesie cum omnibus quæ possidet vel deinceps acquisierit quieto ordine possidere. suasque Ecclesias juste corrigere. & suas causas absque ulla contrarietate ordinare atque disponere. Insuper etiam ad ejusdem Ecclesie quoddam nemus vel forestum intra hæc loca situm. Farvinkel. Brutausen. Angarn. Osning. SENE-
TO. Bergeshovel. Drenunameri & Wesfeldumeri. cum omni integritate. in porcis videlicet silvaticis atque cervis omnique venatione. quæ sub banno usuali more ad forestum deputatur. in perpetuum proprietatis usum donavimus ea videlicet ratione. ut nullus contumacia deditus nemus prælibatum nostro scilicet banno munitum. sine prædicta sedis Episcopi vel Pastoris licentia studio venandi vel aliquod hujuscemodi negotium peragendi. sicuti nostri patres & antecessores suis prædecessoribus sanxerunt præsumat intrare. Quod si quisquam parvipendens tentaverit. sciat se tam divine quam & nostræ ultionis vindictam incursum. nec non debitum pro delicto in regalem fiscum redditurum. Et ut hoc verius credatur. ac per futura tempora diligentius conservetur. hoc Regia immunitatis insigne manu propria firmavimus. & sigillo nostro imprimi jussimus.

Signum Domni HEINRICI.

Regis invictissimi.

Egilbersus Cancellarius vice Willigisi Archicapellani recognovit.

Data v. Kal. August. Anno Dominice Incarnationis MII. Indictione XV. Anno vero Domini Heimerici Regis primo. Actum Merseburg.

FONS